

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1925.

Första kammaren.

Nr 40.

Lördagen den 30 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmälades och godkändes sammansatta stats- och bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 283, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel m. m.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 299, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kolonisation å kronoparker i Norrland och Dalarna jämte i ämnet väckta motioner.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av första särskilda utskottet i dess memorial nr 3 punkten 1 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att till vad första särskilda utskottet i sitt utlåtande nr 1, avdelningen I. Försvarsväsendets ordnande, punkten 1:o) hemställt uti den under rubriken Sjöförsvaret upptagna underavdelningen I. Flottan. A. Sjökrigsmaterielen, skall tilläggas ett nytt stycke så lydande:

Under tiden 1925—1928 skall — utöver den av 1924 års riksdag beslutade ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel — byggas ytterligare en torped-undervattensbåt för beräknad kostnad av 4,300,000 kronor. För ifrågavarande ändamål anvisas för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 1,400,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit utskottets hemställan i förevarande del oförändrad.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 53;

Nej — 49.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 600, som upplästes

och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 86 ja och 118 nej, samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 139 ja och 167 nej, vadan beslut i frågan blivit att riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Herr talmannen tillkännagav, att protokollet för måndagen den 25 maj, vilka enligt § 14 ordningsstadgan för kammaren skolat justeras i dag, på grund av det hopade arbete, som förekommit, icke blivit färdiga; och hemställde herr talmannen, huruvida kammaren medgäve, att med justeringen av nämnda protokoll finge anstå till kammarens sammanträde tisdagen den 2 nästkommande juni.

Härtill svarades ja.

Föredrogos statsutskottets memorial:

nr 133, angående anvisande av anslag för avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel; och

nr 134, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående ny definitiv löneroglering för landshövdingarna och befattningshavarna vid länsstyrelserna m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Vad utskottet i dessa memorial hemställt bifölls.

Vid föredragning av statsutskottets memorial nr 135, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående viss omorganisation av byggnadsstyrelsen m. m., godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Vid föredragning av jordbruksutskottets memorial nr 80, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till skogsvårdens befrämjande jämte i ämnet väckta motioner, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Vid föredragning av andra särskilda utskottets memorial nr 5, angående avlöning åt dess kanslipersonal och vaktmästare, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.* Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande av växtförädling m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 23 mars 1925 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 172, hade Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden föreslagit riksdagen

ej mindre för budgetåret 1925—1926 anvisa såsom särskilda extra anslag dels till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt-vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbete med föreningens filialer 107,625 kronor, dels ock till uppehållande av verksamheten för föreningens filialer vid

Ultuna, i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrland och Jämtland samt i Luleå 94,460 kronor, eller sålunda tillhopa 202,085 kronor, allt under av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna villkor;

än även medgiva, att den å Alnarps egendom med medel från egendomens avkastning uppförda byggnaden för Lunds universitet för ärtflighetsforskning finge efter institutionens förflyttning till Svalöv användas för annat statsändamål enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmelser.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) nr 440 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Tånga, vari hemställts, att riksdagen måtte med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 172 framställda förslag för budgetåret 1925—1926 anvisa såsom särskilda extra anslag dels till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt-vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbetet med föreningens filialer 111,100 kronor,

dels ock till uppehållande av verksamheten vid föreningens filialer vid Ultuna, i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrland och Jämtland samt i Luleå 96,265 kronor, eller sålunda tillhopa 207,365 kronor, allt under av departementschefen i proposition angivna villkor;

2) nr 292 i första kammaren av herr *Bärg* m. fl. likalydande med nr 442 i andra kammaren av herr *Lövgren* i Nyborg, vari hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1925—1926 till understödjande av den praktiskt-vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm anvisa ett extra anslag å 75,000 kronor; samt

3) nr 293 i första kammaren av herr *Nilsson*, *Nils Anton* och herr *Andersson*, *Elof*, likalydande med nr 441 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Hörby m. fl., vari med annan motivering än i motionerna I: 292 och II: 442 likaledes hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1925—1926 till understödjande av den praktiskt-vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm anvisa ett extra anslag å 75,000 kronor.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och motionen II: 440 samt med avslag å motionerna I: 292 och 293 samt II: 441 och 442

1) för budgetåret 1925—1926 anvisa såsom särskilda extra anslag

dels till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt-vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbete med föreningens filialer 111,100 kronor,

dels ock till uppehållande av verksamheten vid föreningens filialer vid Ultuna, i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrland och Jämtland samt i Luleå 96,265 kronor,

eller sålunda tillhopa 207,365 kronor, allt under av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna villkor;

2) medgiva att den å Alnarps egendom med medel från egendomens avkastning uppförda byggnaden för Lunds universitet för ärtflighetsforskning finge efter institutionens förflyttning till Svalöv användas för annat statsändamål enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmelser.

Reservationer hade avgivits

1:o) av herr *Andersson* i Fältensborg, *Hedlund* i Häste, *Lorichs*, *Gustafson* i Vimmerby och *Johanson* i Hallagården, som ansett att utskottets utlåtande i

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
äddling m. m.
(Forts.)

vissa delar bort hava den lydelse, reservationen visade, slutande med en hemställan, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt motionerna I: 292 och 293 ävensom II: 440, 441 och 442

1) för budgetåret 1925—1926 anvisa såsom särskilda extra anslag

a) dels till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt-vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbete med föreningens filialer 111,100 kronor, dels till uppehållande av verksamheten vid föreningens filialer vid Ultuna, i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrland och Jämtland samt i Luleå 96,265 kronor, allt under av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna villkor,

b) till understödjande av den praktiskt vetenskapliga verksamheten å Weibullsholm 75,000 kronor

eller sålunda tillhopa 282,365 kronor,

2) medgiva, att den å Alnarps egendom med medel från egendomens avkastning uppförda byggnaden för Lunds universitet för ärftlighetsforskning finge efter institutionens förflyttning till Svalöv användas för annat statsändamål enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmelser;

2:o) av herrar *Luterkort* och *Vahlstedt*, som ansett, att utskottet jämväl bort tillstyrka vad i motionerna I: 292 och 293 samt II: 441 och 442 hemställts.

Herr **Andersson, Elof**: Herr greve och talman, mina herrar! Jag skall tillåta mig att i all korthet angiva några av de synpunkter, som varit vägle-
dande för reservanterna i denna fråga.

Först kan jag ju beträffande den kungl. propositionen, som ju endast handlar om anslag till Sveriges utsädesförening i Svalöv, säga, att på denna punkt ingen meningsskiljaktighet förekommit, utan utskottet har varit fullständigt enigt och till och med gått ett steg längre än Kungl. Maj:t, då utskottet bifallit en av jordbruksutskottets ordförande väckt motion i det ämnet. Men sedan, då motionerna om anslag till Weibullsholms växtförädlingsanstalt behandlades, var det slut, med enigheten. Vi reservanter hålla ju före, att Weibullsholms växtförädlingsanstalt även för innevarande år är i behov av ett anslag, men jordbruksutskottets majoritet har en motsatt uppfattning.

Jag skall icke upprulla allt som har förekommit i denna fråga; tiden medger ju icke detta. Annars borde jag berört förhistorien till motionerna: Weibullsholms växtförädlingsanstalts begäran om statsbidrag, tillkallandet av sakkunniga för frågans utredning o. s. v., men jag skall så vitt möjligt gå förbi allt detta. Vad jag mest vill vända mig emot, är en uppfattning, som jag dock icke vill säga är särskilt förhärskande i jordbruksutskottet utan snarare i riksdagen utanför jordbruksutskottet, bland dem, som äro motståndare till det framförda förslaget, nämligen att Weibullsholms växtförädlingsanstalt *icke behöver* något anslag. Enligt vissa personers uppfattning kan anstalten lika litet som andra merkantila företag påräkna någon statssubvention, utan om företaget icke kan bära sig, säger man, får det lika väl som andra ekonomiskt svaga företag gå omkull. Denna åskådning kan jag icke dela, och de som hysa den taga givetvis alldeles för lätt på frågan. Det ligger nämligen icke så till; enligt min och övriga reservanternas uppfattning är denna anstalt av den betydelse för det svenska jordbruket, att riksdagen måste lämna ett bidrag, då ett sådant är av behovet påkallat. Resultatet av Weibullsholms arbete är ju av den beskaffenhet, att man kan säga, att det ur statsnyttans synpunkt är nödvändigt, att riksdagen träder emellan, då nu verkliga hjälp behöves.

Att denna fråga bör ses ur nationalekonomisk synpunkt, har ju även samtliga vederbörande medgivit. Lantbruksstyrelsen säger bl. a. följande, som

återfinnes på sidan 10 i utlåtandet: »Den vid Weibullsholm bedrivna växtförädlingsverksamheten är emellertid ett faktum, varifrån varken kan eller bör bortses vid övervägande av föreliggande fråga. Såsom redan framhållits, har ifrågakarande verksamhet varit av betydelse för jordbruksnäringen.» Och litet längre ned på samma sida heter det: »Vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt finnes givetvis ett stort och värdefullt material att tillvarata. Under gångna år kunna forskningsresultat, evad de föreligga i form av nya eliter eller eljest, böra komma framtidens förädlingsverksamhet till godo. Likaledes böra vid anstalten knutna, mera framstående arbetskrafter om möjligt även i fortsättningen utnyttjas för växtförädlingsverksamheten.» Vidare har herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet i den kungl. propositionen bland annat yttrat: »En förutsättning för statsbidrag å sistnämnda verksamhet», nämligen Weibullsholms växtförädlingsverksamhet, »torde därför böra vara, att detta gives tillfällig karaktär och allenast avser att utgöra ett stöd vid rådande lågkonjunktur, under ytterligare förutsättning givetvis, att anstaltens verksamhet kan anses särskilt allmännyttig och att premiering och uppmuntran till fortsättning på den grund bör ske. — Det läser icke kunna förnekas, att sistnämnda förutsättning är fylld i fråga om Weibullsholms växtförädlingsanstalt.» Utskottsmajoriteten säger på sidan 24 bl. a.: »Utskottet vill till en början framhålla, att utskottet alltjämt till fullo uppskattar den vid Weibullsholm bedrivna förtjänstfulla verksamhet, vilken varit av stor betydelse för landets växtodling» o. s. v.

Av dessa korta citat framgår det ju tydligt och klart, att man på skilda håll mycket högt värdesätter de resultat, som vunnits vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt.

Man har gjort vissa invändningar beträffande Weibullsholm, och jag kan icke underlåta att något ingå på verksamheten där. På Weibullsholm har ju sedan flera år tillbaka bedrivits en verksamhet, som till en början uteslutande koncentrerade sig på förädling av rotfruktsstammar. Anstaltens resultat på detta område äro ju kända över hela landet, och jag behöver därför inte närmare ingå på denna sak. Men under de senare åren har Weibullsholm även börjat att förädla stråsäd. Om denna verksamhetsgren ur det allmänna synpunkt är så gagnelig, härom äro meningarna något delade. Lantbruksstyrelsen förmenar, att »utsläppandet av onödigt många nya sorter», vållar svårigheter genom att »oroa och förvirra den praktiska växtodlingen». Styrelsen förmodar, att varje praktiskt förfaren jordbrukare delar denna uppfattning. I så fall får jag väl icke räknas till de praktiskt förfarna lantmännen, ty jag kan inte inse, att de nya sorterna vållat någon oreda inom växtodlingen.

Nu har, som vi kanske här litet var känna till, arbetet vid Weibullsholm med förädling av stråsäd givit mycket goda resultat, särskilt vad beträffar förädlingen av höstvetete. Det har icke bestritts från något håll, att Weibullsholm på detta område står främst inom hela landet, och jag skall här citera några ord från vederhäftiga källor om just denna sak. Lantbruksstyrelsen säger: »Tidigare har särskilt arbetet med förädling av rotfrukter varit framgångsrikt, och på senaste tid hava goda resultat uppnåtts även vid förädling av olika andra åkerbruksväxter, bland vilka särskilt må nämnas höstvetete.» De av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga säga, att Weibulls Standard givit »något bättre resultat än Svalövsanstaltens Pansar». Och Svalövs utsädesförenings tjänstemän hava inlämnat ett yttrande, som är bifogat utskottets utlåtande. I denna inlaga medgiva Svalövstjänstemännen, att Weibullsholm kan »genom sitt Standardvetete sägas för närvarande vara överlägset Svalöv, detta dock endast för södra Sverige». Jag skulle kunna citera ännu flera uttalanden. Jag har i min hand en dansk jordbrukstidskrift. Det berör ju visserligen icke vår land, men det har ju i varje fall sitt intresse, då man av denna får veta, att även i Dan-

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

mark Weibullsholms Standardvete varit överlägset andra sorter, med vilka det har tävlat. Det är Ugeskrift for Landmænd, nr 15 år 1925, och den skriver bland annat: »Højest i Udbytte kommer Weibulls Standardhvede, som er tiltrukken ved Weibullsholm i Sverige ved Krydsning mellem Idunahvede og Tystofte Smaahvede II.» Det meddelas vidare, att Standardvetets kärnkvalitet varit synnerligen god och kornvikten mycket hög. Jag skall nu icke trötta kammaren, med att anföra några siffror rörande dessa förhållanden. Jag avstår därifrån, då tiden är mycket begränsad. Av de anförda citaten framgår det ju tydligt och klart, att stråsådesförädling för närvarande med mycket god framgång bedrivs på Weibullsholm, en verksamhet, som måste anses berättigad. Reservanterna anse, att Standardvetet är »den för närvarande främsta vetesorten i vårt land».

Jag vill för att vara rättvis framhålla, att Svalöv hittills icke överträffats av Weibullsholm, då det gäller förädling av råg. Ännu så länge är Weibullsholm något på efterkalken därvidlag, men jag skulle med den kännedom jag har om Weibullsholm och dess arbetsätt, gärna vilja tro, att den tid ligger ganska nära, då Weibullsholm åtminstone kommer upp fullt i jämbredd med Svalöv även på detta område.

Nu är frågan: är nu rätta tiden inne att giva Weibullsholm ett nytt anslag? Motionärerna ha ju, såsom framgår av motionerna ansett, att rätta tiden är inne detta år. Så förmena även reservanterna. Det förefaller, som om åtminstone andra kammaren skulle hava samma uppfattning, då den med kvalificerad majoritet har bifallit reservationen. Men bortsett nu från riksdagens uppfattning förefaller det som om meningarna på andra håll vore något delade i vad angår den rätta tidpunkten för att giva Weibullholms växtförädlingsanstalt ytterligare statsanslag. (Som kammaren torde erinra sig erhöill anstalten förra året ett anslag å 100,000 kronor, vilket är det enda bidrag den erhållit av staten.) De sakkunniga anförda: »Skulle firman (Weibull) av någon anledning avveckla affärsföretaget, kommer frågan om bevarandet av växtförädlingsanstaltens arbete i ett annat läge.» Vad som ligger i detta uttalande, är icke lätt att utläsa. Jag vill icke försöka att uttolka innebörden av det anförda yttrandet, utan skall låta vid det citerade bero. Departementschefen säger bland annat: »Även torde utredningen hava givit vid handen, att de ekonomiska möjligheterna för en växtförädlingsverksamhet just nu äro i viss mån svaga. Det kan under sådana omständigheter förefalla, som om ett visst mindre statsbidrag åt firman Weibull skulle vara motiverat.» Omedelbart därefter tillkännagiver departementschefen, att han varit betänkt på att föreslå riksdagen ett anslag av 20,000 kronor till Weibullsholms växtförädlingsanstalt, men denna tanke har han sedan släppt, då han icke ansett tillräckliga skäl vara förebragta för anslaget beviljande.

Jag skall, herr greve och talman, icke fortsätta längre. Det är nog flera, som vilja hava ordet i denna fråga. Jag vill sluta med att yrka bifall till den av mig och fyra andra ledamöter av jordbruksutskottet vid utlåtandet fogade reservationen.

Herr Hellström: Herr greve och talman! Jag tror inte, att man har så synnerligen mycket att vinna på en mera ingående debatt i denna fråga, och särskilt icke, att man har något att vinna på att upptaga till närmare granskning de försöksresultat, som erhållits vid Svalöv och Weibullsholm. Det har på alla håll lämnats obestriddt, att de försöksresultat, som vunnits vid Weibullsholm, ha varit av stor betydelse, och frågan gäller endast, huruvida förhållandena nu äro sådana, att det kan anses vara lämpligt att bifalla de motioner, som föreligga, att i år på det stadium, som utredningen befinner sig i, lämna

ett anslag på 75,000 kronor, eller om det ej skulle vara lämpligare att, såsom utskottet hemställt, avslå dessa motioner.

Det har framhållits såsom ett av de viktigaste skälen, varför man skulle bifalla motionerna, att man därigenom skulle möjliggöra upprätthållandet av konkurrensen mellan växtförädlingsanstalten vid Svalöv och växtförädlingsanstalten vid Weibullsholm. Enligt min mening är man inne på en alldeles oriktig linje, då man vill söka befrämja en dylik konkurrens. Jag anser, att konkurrens på detta område bör förekomma mellan de båda firmor, som ha att bringa ut förädlingsprodukterna i marknaden, och den konkurrensen förekommer nog ändå, utan att riksdagen behöver företaga några särskilda åtgärder för att befrämja den. Men däremot i fråga om själva växtförädlingen på detta område är det mycket bättre från det allmännas synpunkt, att man söker att få till stånd ett så gott samarbete mellan anstalterna som möjligt. Det har varit den synpunkten, som gjorde, att jag i fjol reserverade mig mot utskottets förslag, att det skulle lämnas ett anslag på 100,000 kronor till Weibullsholms växtförädlingsanstalt, och det är samma synpunkt, som föranlett mig att i år ansluta mig till majoritetens beslut att nu avstyrka det föreliggande förslaget om ett anslag på 75,000 kronor till Weibullsholms växtförädlingsanstalt.

Jag yrkade förra året i en särskild reservation, att riksdagen skulle avlåta en skrivelse med begäran om en allsidig utredning i fråga om båda dessa växtförädlingsanstalter vid Svalöv och Weibullsholm samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, som därav kunde föränledas. Av företrädarna för majoritetens uppfattning i fjol framhölls, att det var alldeles för välvilligt mot Weibullsholms växtförädlingsanstalt. Man kunde icke anse, att undersökningen var förutsättningslös, om Kungl. Maj:t fick i uppdrag att söka åstadkomma en utredning på vad sätt man lämpligen skulle kunna upprätthålla verksamheten vid Weibullsholm, utan även den frågan borde lämnas öppen. Och den uppfattningen segrade ju i denna kammare. Nu har det verkställts en ganska omfattande utredning, men den utredningen har enligt min mening icke lett till, att man kunnat komma fram till en lämplig linje på detta område.

Enligt min mening är det synnerligen önskvärt, att staten undersöker den växtförädlingsverksamhet, som bedrivs både i Svalöv och å Weibullsholm, men jag anser, att det är riksdagens skyldighet att se till, att det anslag, som kommer att lämnas för detta ändamål, kommer att bli till största möjliga gagn för vårt land. Jag har sedan 11 år varit av Kungl. Maj:t förordnad till ledamot i styrelsen för Sveriges utsädesförening vid Svalöv, och jag får säga, att jag skulle anse mig på ett mycket dåligt sätt ha fyllt den uppgift, jag sålunda fått från det allmännas sida, om jag skulle ha gått med på att förädling av ett och samma sädeslag skulle få bedrivas vid två avdelningar, som skulle få konkurrera med varandra, utan att den ena skulle sätta sig i förbindelse med den andra, och att de således skulle få arbeta var för sig, utan att det resultat, som vunnits vid den ena avdelningen, skulle komma till godo det arbete, som bedrevs av den andra. Det har på sätt och vis blivit ett dubbelarbete även vid Svalöv, på grund av att de filialer, som den anstalten har i olika delar av landet, bedriva, ehuru i mindre omfattning än vid själva huvudanstalten, en förädlingsverksamhet, men vi i styrelsen ha ansett det vara synnerligen angeläget att få det ordnat på det sättet, att icke den förädlingsverksamhet, som bedrivs vid de olika filialerna, skulle få bedrivas alldeles oberoende av arbetet vid huvudanstalten; och om någon av föreståndarna vid dessa filialer av viss fåfänga för att få sitt namn fäst vid förädlingsresultatet icke skulle vilja sätta sig i förbindelse med övriga tjänstemän, som arbeta på samma område, så skulle vi betrakta detta

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.*

(Forts.)

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädlings m. m.
(Forts.)

som ett synnerligen stort tjänstefel. Om nu staten skall understödja växtförädlingsarbetet vid de två anstalterna vid Svalöv och Weibullsholm, så finns det tills vidare ingen styrelse, som är gemensam för dessa, men då får ju den anslagsbeviljande myndigheten betraktas såsom deras huvudman; och lika väl som det för styrelsen för utsädesföreningen i Svalöv måste anses såsom en absolut skyldighet att se till, att icke de olika växtförädlarna där arbeta på en och samma uppgift utan att meddela varandra det sätt, varpå de arbeta och de resultat, vartill de kommit, likaväl anser jag det vara en ren orimlighet, om riksdagen, utan att hava fått säkerhet för ett gott samarbete mellan de båda växtförädlingsanstalterna, nu lämnar det ifrågasatta anslaget till Weibullsholm.

Det är alldeles givet, att även om man icke har ett sådant samarbete, kommer det att vinnas i och för sig värdefulla resultat både vid växtförädlingsanstalten i Svalöv och vid växtförädlingsanstalten vid Weibullsholm. Men dessa resultat bliva mindre betydande, än vad de skulle kunna bliva, ifall de båda förädlingsanstalterna på ett eller annat sätt kommit till samarbete med varandra. Denna fråga ställer sig ganska svår, på grund av att vi i Svalöv ha ett försäljningsbolag, som naturligtvis icke är intresserat av, att de resultat, som vinnas vid Svalöv, komma den andra firman till godo. Å andra sidan är det naturligt, att icke heller Weibullsholmsanstalten vill, att om den får ett litet företräde på ett område, detta skall kunna komma det arbete till godo, som skall utnyttjas av Sveriges allmänna utsädesbolag. Detta är från deras synpunkt helt naturligt, men är det från riksdagens synpunkt något naturligt i, att riksdagen skall understödja en sådan uppfattning och en sådan strävan? Även om det skulle bereda oss vissa svårigheter, ligger det i riksdagens intresse att se till att få den största möjliga valuta av de jämförelsevis stora ekonomiska uppoffringar, som staten gör för växtförädlingsarbetet.

Jag har i denna fråga den uppfattningen, att riksdagen kommer att få bevilja anslag till Weibullsholms växtförädlingsanstalt. I fjol tillstyrktes detta av utskottet och avlogs av denna kammare, men beviljades med mycket stor majoritet i den gemensamma voteringen. I år har anslaget avstyrkts av utskottet, men det har antagits med så stor majoritet i andra kammaren, att det är mycket sannolikt, att det kommer att beviljas i den gemensamma voteringen, huru än utgången blir i denna kammare. Nästa år blir det väl på det sättet, att firman Weibull ånyo går in till Kungl. Maj:t och begär ett fortsatt anvisande av anslag till växtförädlingsanstalten, och då måste ju Kungl. Maj:t taga denna fråga under omprövning. Då har jag den uppfattningen, att det för frågans vidare behandling vore det lyckligaste, om första kammaren vidhölle den ståndpunkt, som kammaren hade i fjol eller avloge de föreliggande motionerna om anslag till Weibullsholmsanstalten. Jag är säker på, att växtförädlingsanstalten det oaktat kommer att få sitt anslag, men jag tror, att det för den fortsatta beredningen skulle vara synnerligen lämpligt, om första kammaren genom att följa utskottets förslag ville understryka, att kammaren anser, att det, om anslaget i fortsättningen skall beviljas, bör ordnas för kommande år så, att det kan bliva ett gott samarbete mellan anstalterna. Detta samarbete bör kanske icke ordnas på det sättet, att anstalterna få en gemensam styrelse. Och naturligtvis böra de olika firmor, som sälja produkterna, också få bibehålla sin självständighet. Men vad jag anser vara av den största betydelse är, att de anställda tjänstemännen eller hela den vetenskapliga staben får tillfälle att överlägga med varandra på ett sådant sätt att det uppslag, som erhålles vid den ena anstalten, också kan komma förädlingsverksamheten vid den andra till godo. De båda anstalterna ligga så nära varandra där nere i Skåne, att man på samma dag kan bese

dem båda. Om man först besöker Svalöv, kan man sedan per bil resa till Weibullsholm och där på samma dag få försöksfältet demonstrerat. Det är således inga praktiska svårigheter att få ett intimt samarbete till stånd mellan de båda växtförädlingsanstalterna. Om jag icke oriktigt uppfattat det uttalande, som i fjol gjordes av lantbruksstyrelsen, då styrelsen framhöll nödvändigheten av att själva förädlingsanstalten skall vara friställd från firman, innebär detta just ett krav, att på det sättet få ett samarbete till stånd mellan de olika anstalterna.

Med denna motivering ber jag, herr greve och talman, att få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr **Björnsson**: Herr talman! Den föregående ärade talaren syntes göra medgivanden åt reservanterna i ett par punkter. I den senare delen gjordes det med en viss resignation, eftersom han gick ut ifrån, att andra kammarens ståndpunkt ändå skulle komma att vinna så tillvida, att han i år räknade med anslag till Weibullsholms växtförädlingsanstalt. Vidare medgav han, att den merkantila konkurrensen mellan Svalöv och Weibullsholm var av stort värde för jordbruket. Nu kan jag inte riktigt fatta, hur man kan stå på denna ståndpunkt utan att taga konsekvenserna även i ett annat avseende, ty hur går det med den merkantila konkurrensen, om den redan från början vinklippes därigenom, att man ger statssubvention åt Svalöv, vars hela arbetsresultat kommer bolaget till godo, under det att Weibullsholms växtförädlingsanstalt skulle få på egen hand bekosta hela det vetenskapliga förarbete, som erfordras, för att anstalten överhuvud taget skall kunna driva en effektiv merkantil konkurrens. Jag förstår icke, hur man kan vara så sangvinisk och hoppas, att den merkantila konkurrensen skall kunna bestå, om man gynnar den ena anstalten och betalar huvuddelen av kostnaderna för dess verksamhet men icke förfar på liknande sätt beträffande den andra. Jag kan icke förstå annat, än att det förefinnes ett tankefel i denna förhoppning.

Den föregående ärade talaren gillade emellertid icke reservanternas ståndpunkt att förorda anslag till Weibullsholm, då han menade, att man därigenom finge en meningslös konkurrens mellan de båda vetenskapliga anstalterna. Då vill jag till en början tala om, hur jag kom att syssla med denna fråga. I fjol frågade en ledamot av denna kammare, som vid besiktning av Weibullsholms försöksfält blivit intresserad av verksamheten och fördenskull funderade på att väcka en motion, mig till råds, och jag svarade därvid, att jag aldrig sett vare sig Weibullsholm eller Svalöv, men att jag kände en person, som kunde bedöma saken och på vars omdöme man obetingat kunde lita. Jag åsyftade då professor Herman Nilsson-Ehle. Jag sade, att jag skulle ringa till honom, och en kväll gjorde jag också detta. Jag fick då det bestämda beskedet att tillråda denne ledamot av kammaren att väcka en motion i syfte att förskaffa Weibullsholmsanstalten anslag. Han var således på det klara med, att denna vetenskapliga konkurrens var till fördel för vårt land. De personliga minnen, som jag har från mina kamrater, som under min studietid gjorde mer eller mindre tillfälliga gästroller på Svalöv, talade också för, att den konkurrens, som sedermera uppstod från Weibullsholmsanstaltens sida, har varit en sporre till livligare ansträngningar för Svalöv.

Jag tror således, att man får taga de uttalanden, som här gjorts, med en viss reservation. Men jag skall hålla med den föregående ärade talaren så tillvida, att jag icke anser, att ett beslut om beviljande utan vidare av ett anslag nu till Weibullsholm får betraktas såsom ett slutgiltigt ordnande av denna fråga eller ens den bästa, som kan tänkas. Jag föreställer mig, att om de sakkunniga sett sig någon möjlighet att åstadkomma en definitiv skilsmässa mellan Svalövsanstalten och Weibullsholmsbolaget, skulle detta hava varit det lyckligaste,

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.*

(Forts.)

om man sedan gått ut ifrån, att de olika fröförädlingsfirmorna fått fritt tävla om resultatet. Det är ju möjligt, att detta hade kostat staten mera pengar, men jag tror, att det i varje fall från olika synpunkter kunnat vara mera tillfredsställande att få saken ordnad på det sättet. Bland annat hade en del av den agitation, som bedrivits på flera håll och även en smula i skymundan, blivit överflödig. Nu har det emellertid visat sig, att ett sådant ordnande av frågan icke kunnat åstadkommas, och då menar jag, att det bästa icke får vara fiende till det goda. Det har ju nu till och med genom det förslag, som utskottsmajoriteten tillstyrkt och som för övrigt även reservanterna gått med på, blivit ännu starkare band mellan Svalövsbolaget och anstalten bland annat på det sättet, att vår främste expert på detta område, en professor vid Lunds universitet, blivit föreståndare för anstaltens vetenskapliga verksamhet. Då jag såg detta i riksdagstrycket, beklagade jag, att jag hade den glada tid bakom mig, då jag sysslade med författandet av studentspex. Annars hade detta varit ett lustigt och tacksamt ämne: hur alma mater utarrenderar sina professorer. Det förhöll sig så, att Svalövsbolaget höjde sitt anbud till Svalövsanstalten med över 40,000 kronor, under den förutsättningen, att professor Herman Nilsson-Ehle fick med sin professur förena föreståndarskapet för denna institution. Under sådana förhållanden kan jag icke förstå annat, än att Svalövsbolaget, om Weibullsholmsanstalten icke finge anslag, skulle vara oerhört gynnat i den merkantila konkurrensen, och vad följden därav skulle bliva, skall jag icke bestämt våga yttra mig om. Man kan, såvitt jag förstår, tänka sig två alternativ; antingen så, att Weibullsholmsanstalten fortsätter med sin verksamhet och utnyttjar de resultat, som redan vunnits under ett tiotal år utan att få någon påspädning av nya vetenskapliga resultat, eller också så, att den helt och hållet slutar med sin verksamhet. Men i båda dessa fall skulle det efter min mening gå arbetskrafter förlorade för den praktiska växtförädlingen i vårt land, och det skulle innebära en stor förlust för jordbruket. Jag känner personligen samtliga botanister, som leda arbetet på Weibullsholm. Ett par av dem ha varit mina elever och ett par andra mina studiekamrater. Jag kan givetvis icke på minsta sätt bedöma deras botaniska verksamhet, men av den kännedom jag har om dem vet jag, att de hava synnerligen stora förutsättningar för att överhuvud taget göra ett gott arbete, och jag har kunnat övertyga mig om, att de äro besjälade av en livlig entusiasm för sitt arbete. Om nu Weibullsholmsanstalten skulle behöva nedlägga sin vetenskapliga förädlingsverksamhet, skulle dessa personer skingras och ge sig till läroverken, något som jag ju icke kan helt och hållet underskatta. Men jag får i alla fall medgiva, att det skulle vara lyckligare, om de finge fortsätta med sin nuvarande verksamhet. Då staten på så många andra håll avlönar vetenskapliga forskare och därvid icke blott bekostar deras löner utan även arbetsmaterielen, tror jag det är klokt, att staten under en kortare övergångstid gör det möjligt för firman Weibull att hålla denna anstalt uppe, så att icke dessa personer nödgas övergå till annan verksamhet.

Det påpekades av den föregående ärade talaren, att ett samarbete mellan anstalterna skulle vara i hög grad önskvärt. Av en person, som sannolikt får rätt mycket med denna frågas vidare behandling att göra, har jag hört ett uppslag, som förefaller mig mycket praktiskt. Det skulle nämligen kunna ordnas på det sättet, att den främste ledaren för Weibullsholmsanstalten skulle sättas in i styrelsen för Svalövsanstalten och omvänt kunde professor Nilsson-Ehle sättas in såsom ledamot i den kontrollnämnd, som Kungl. Maj:t, under förutsättning att Weibullsholmsanstalten får anslag, kommer att tillsätta. Med ett sådant arrangemang skulle man få en garanti för, att man finge en generalplan för ett gott och målmedvetet samarbete mellan anstalterna. Den omständigheten, att Weibullsholmsanstalten icke skulle få något anslag och sålunda

bliva utslagen från möjligheten att få del av vad som göres vid Svalövsanstalten, kan naturligtvis icke passa bra i stycke med herr Hellströms tankegång i övrigt, ty herr Hellström betonade ju, att man i Svalövsbolaget var mycket mån om att ensam få tillgodogöra sig Svalövsanstaltens arbetsresultat. Det förefaller mig självfallet, att så skulle vara fallet. Då ligger det ju utan vidare i den av utskottsmajoriteten föreslagna anordningen en förutsättning för att de vetenskapliga arbeten, som staten till mycket stor del bekostar, icke bliva allmän egendom, men det var ju rakt inte på det sättet, som herr Hellström ville ha det.

Jag tror, att man tills vidare gör klokt i att bifalla reservationen i detta fall, och ber förty att få yrka bifall till densamma.

Herr Sederholm: När man går till en prövning av denna fråga, tror jag, att man först kan koppla ifrån en hel del av vad som från båda sidor anförts med avseende å vitsordandet av det för jordbruket vetenskapligt värdefulla resultat, som åstadkommes genom dessa båda anstalter. Att sedan gå in på en värdemätning, huruvida den ena eller andra anstalten åstadkommer mer eller mindre, synes mig för frågans bedömande i föreliggande skick vara fullkomligt obehövt. Det är ju påtagligt, att Svalöv med hänsyn till sin längre livslängd och de större resurser, som denna anstalt förfogar över, bör ha kunnat åstadkomma mera, och jag tror också, att det är svårt att komma ifrån detta. Men denna fråga är i varje fall tämligen ovidkommande för frågan, huruvida man skall gå in på beviljande av anslag eller icke.

Den förste talaren på skånebänken sökte påvisa, vilken nationalekonomisk betydelse förädlingen av våra kulturväxter hade för hela vårt jordbruk. I det fallet är jag fullkomligt ense med honom. Jag är sålunda ense med honom därom, att det arbete, Weibullsholmsanstalten åstadkommit på detta område, varit av stort värde för svenskt jordbruk. Man frågar sig då: är det icke alldeles naturligt och riktigt, att anstalten då får bidrag av staten? När jag, i första hand som riksdagsman, i andra hand som jordbrukare, skall ge svar härpå, då bliva ock av största betydelse de konsekvenser, som skulle följa av ett beviljande av ett sådant bidrag. Om vi beviljade ett anslag till Weibullsholmsanstalten synes mig konsekvensen fordra, att om en uppfinnare eller förädlare på till exempel djurförädlingsområdet kan påvisa, att hans arbete medför ett högst betydande och värdefullt resultat för svenskt jordbruk, även han med samma fog bör erhålla statsunderstöd.

Jag kan såsom exempel nämna den betydelse, som Stjärnsundsstammen haft för nötboskapsstammen och särskilt då för den rödbrokiga aveln. Det är fullkomligt obestriddt och obesträtt att denna verksamhet varit av mycket stor betydelse för nötboskapsaveln i vårt land. Skulle man utan vidare, på grund av denna nationalekonomiska betydelse, kunna ställa anspråk på statsunderstöd för detta förädlingsarbete? På denna fråga svarar jag nej. Det nationalekonomiska värdet är visserligen en första förutsättning för understöd. Men också andra moment skola föreligga, för att staten bör ingripa. Ett verkligt behov från anstalten eller dess lednings sida skall förefinnas, så att arbetet kräver understöd för att kunna vidmakthållas och fortgå. Något sådant har ej styrkts i fråga om Weibullsholmsanstalten. I fjol stod man ovetande i den saken. Man resonerade på det sättet, att man icke visste, om det behövdes understöd. Nu har Kungl. Maj:t, utan att riksdagen direkt skrivit om detta, föranstaltat om en ganska ingående och så långt man kan komma uttömmande undersökning i denna fråga. Är denna växtförädlingsverksamhet för firman förlustbringande eller vinstgivande, så att det från den synpunkten kan krävas understöd från det allmännas sida? Denna undersökning har givit till resultat, att det merpris, som Weibullsholmsanstalten i marknaden kunnat betinga

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

sig för sina förädlingar och varigenom den fått gottgörelse för vad den lagt ned på arbetet, motsvarar i det allra närmaste kostnaderna därför. Gottgörelsen förhåller sig till omkostnaderna som siffran 113 till 115. Då få vi ju komma ihåg, att Weibullsholmsanstalten dessutom har en hel massa stammar under arbete, på vilka nedlagts mer eller mindre arbete och som äro nära att föras ut i marknaden. Dessa stammar hava då icke upptagits till något värde. Härav framgår alltså med all tydlighet, synes det mig, att det andra kravet, för att staten skall lämna understöd till denna anstalt, icke föreligger. Jag anser då, att man under sådana förhållanden måste komma till den slutsatsen, att understöd icke bör lämnas.

Men varpå beror det då, att Weibullsholmsanstalten utan statsanslag kunnat driva en förädlingsverksamhet, som gått så väl ihop, medan Svalöv behövt och gjort anspråk på stora anslag och ändå fått så relativt litet av utsädesbolaget för sina stammar? Man har stått frågande och undrande med avseende å denna fråga. Men i lantbruksstyrelsens sista utlåtande har man, efter vad jag kan finna, fått en fullständigt nöjaktig förklaring härpå. När en förädlad stråsädesstam släppes ut i marknaden, kan förädlaren visserligen under det första året betinga sig ett betydande merpris. Stammen köpes då emellertid av en hel del jordbrukare, som redan andra året stå färdiga att med sin skörd konkurrera med utsädesbolaget. Detta måste då sätta sina pris obetydligt högre än vad en gammal stam skulle kosta. Detta gör, att förädlaren icke har någon möjlighet att utnyttja någon sorts patent-, förmäns- eller ensamrätt att försälja stammen mer än första året.

Annorlunda förhåller det sig med avseende å rotfruktsförädlingen. Våra svenska jordbrukare kunna själva icke, åtminstone i någon avsevärd mängd, producera det frö, som behöves för att fortfarande vidmakthålla en stam. Vårt klimat medger icke fröodling för rotfrukter, utan detta måste äga rum i varmare trakter, möjligen i Skåne, samt i Danmark, norra Tyskland och andra länder med varmare klimat. Detta gör, att en rotfruktförädlare har mycket större möjligheter att år efter år på sina produkter lägga det merpris, som förädlingen fört med sig.

Nu påvisar lantbruksstyrelsen, att Svalövsanstalten haft sitt förädlingsarbete i långt övervägande grad inriktat på stråsäd och baljväxter. Omkring 70 procent av vad som sålts av förädlade stammar, har varit stråsäd och endast cirka 15 procent rotfrukter, medan det omvända förhållandet råder vid Weibullsholm, där 62 procent av vad som föres ut i marknaden är rotfrukter och cirka 15 procent stråsäd. Där har man en förklaring till, att Weibullsholmsanstalten kunnat driva sin förädlingsverksamhet med ett så relativt gynnsamt resultat.

Nu säger man, att om detta anslag icke kommer att beviljas, kommer Weibullsholmsanstalten att bliva nödsakad att lägga ned sin verksamhet. Jag får uppriktigt säga, att detta tror jag ej på. Det har sagts — och det kanske också finnes någon grund för detta — att Weibullsholmsanstalten har en ganska ansträngd ekonomisk ställning, men det har också sagts, och det tror jag med fullt fog, att orsaken till detta ligger icke där, att den bedrivit en dyrbar och icke lönande växtförädlingsverksamhet, utan på helt andra områden. Jag är fullkomligt övertygad om, att om av någon anledning en rekonstruktion av bolaget skulle behövas, kommer växtförädlingen icke att nedläggas. Den har nämligen sin betydelse för att tillföra företaget nya och värdefulla stammar, värdefulla för jordbruket och värdefulla för affären, ty det betyder mycket för reklamen, att de kunna föra sådana stammar i marknaden. Reklamen är ju för en sådan affär av den allra största betydelse, och jag vill påstå, att hela denna agitation, som under de sista två åren förts i fråga om denna sak och vars trådar nog i många fall leda tillbaka till Weibullsholms

egen växtförädlingsanstalt, har varit synnerligen värdefull för firman. Oberoende av om firman får dessa hundra eller sjuttiofem tusen kronor i anslag, kommer man i alla fall att utnyttja denna reklam.

Det förhåller sig ju för övrigt så, att denna firma visat prov på en sådan energi och affärsduglighet att redan på denna grund man kan hysa det bästa hopp om dess framtid. Det levande intresse — för att använda ett försiktigt och milt uttryck — för detta ärendes behandling i riksdagen som samma firma visat har utgjort ett ytterligare bevis på, vilken energi och affärsduglighet, som denna firma verkligen besitter och är beredd att sätta in. Jag miss-tröstar icke om, att Weibullsholmsfirman kan med denna energi i affärsledningen slå sig igenom.

Jag anser mig emellertid icke såsom riksdagsman kunna understödja kraven på ett anslag, som icke är behöfligt för uppehållandet av denna verksamhet och vars beviljande skulle medföra mycket allvarliga konsekvenser, om liknande anspråk framfördes från andra håll. Jag ber därför, herr greve och talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Rune: Herr greve och talman, mina herrar! Det var ju bra, att man redan i början av den siste ärade talarens anförande fick veta, att han talade såsom riksdagsman och icke såsom jordbrukare. Jag har nämligen klart för mig, att om han anlagt jordbrukaresynpunkter på denna fråga, skulle han icke hava slutat med att yrka bifall till utskottets hemställan, ty den avgivna reservationen visar verkligen, att Weibullsholmsanstalten har en mycket stor betydelse för jordbruket. Vidare har man anført, att denna anstalt skulle vara byråkratiskt skött och att det därför inte skulle vara lämpligt att gynna denna anstalt, som dock gör så mycket gott. Jag får verkligen säga, att jag intresserat mig för denna fråga och hört noga på debatten, och jag vill till mina kamrater ställa den frågan, om de icke alla fått den uppfattningen, att då man jämför dessa anstalter, är Svalövsinstitutionen den, som är byråkratiskt skött.

Sedan kommer jag till utskottets ärade ordförandes syn på denna sak. Det sades visst såsom ett beröm åt Svalövsanstalten, att den icke sköttes affärs-mässigt, utan behövde statsunderstöd. Är det något berömligt att man skall behöva betala för en sak, då man kanske får lika mycket eller bättre, där man icke behöver betala något. Även i övrigt ställa dessa skäl varandra på huvudet och slå ihjäl varandra.

Herr Sederholm talade om, att det icke var visat, att Weibullsholmsanstalten behövde något understöd. Men kort därefter sade han, att det nog är så, att Weibullsholmsanstaltens ekonomiska ställning är mycket ansträngd. Jag vill i alla fall fråga, om det kan förhålla sig annorlunda i denna tid, då man genomgått en sådan period, än att anstalten måste vara ekonomiskt ansträngd.

När den föregående ärade talaren nämnde om, huru mycket Weibullsholmsbolaget förtjänade på en viss del av sin verksamhet, frågar jag: är det då icke storartat, att ett enskilt affärsföretag icke stoppar vinsten i sin egen ficka utan använder den till vetenskapliga undersökningar och underhållet av en hel stab vetenskapsmän för att göra det allmänna nytta och naturligtvis på samma gång gynna sin egen ekonomi? Detta sistnämnda kan jag icke finna vara något felaktigt, utan jag beundrar dem, som kunna få ekonomien att gå ihop, och en anstalt, som förfar på det sättet, beundrar jag mer än andra.

Samme talare frågade också, hur det kommer sig, att utsädesföreningen vid Svalöv behöver så mycket understöd. Jo, jag tror, att det är på det sättet, att föreningen haft understöd och att de personer, som lett anstaltens verksamhet, icke haft klart för sig, att de måste anstränga sig för att få verksamheten att gå ihop ekonomiskt. Det är alltid så vid statsanstalter.

Utskottets ärade ordförande började med att säga, att denna fråga vinner

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

icke på någon ingående debatt, och sedan han sagt detta, gick han in på en mycket ingående debatt, som även omfattade vad som kunde ske i en framtid. Han menade väl förmodligen, att här behövde ingen annan än han ingå på någon vidlyftig debatt i frågan, utan att sedan han utvecklat saken, såge han helst, att ingen annan än han upptog tiden med detta ärende. Hade utskottets ordförande talat i två, tre eller fem minuter, i korthet motiverat sin ståndpunkt och yrkat bifall till utskottets hemställan, hade naturligtvis vid denna sena tid på riksdagen ingen annan och allra minst jag vågat taga upp tiden med en sådan debatt, men jag tycker det icke är lämpligt att först säga, att om denna fråga skola vi inte tala mycket, och sedan hålla ett långt anförande.

Samme talare sade, att han är representant för Svalövsbolaget, och så talade han om, att det råder konkurrens mellan Svalöv och Weibullsholm. Ja men det är ju det, som är så ytterst värdefullt. Då utskottets ordförande skulle tala om, vari felat bestod, så fann han det däri, att två vetenskapsmän på olika håll konkurrerade med varandra. Men tro herrarna, att någonting driver ett arbete framåt så bra som konkurrens? För min del anser jag det vara en fördel, att det i detta fall finns konkurrens, icke blott i fråga om prisen.

Utskottsmajoriteten säger vidare, att det icke finns någon kontroll i detta avseende och att man måste ha kontroll över, hur pengarna användas. Men, mina herrar, finns det någon här ens bland de bittraste motståndarna till Weibullsholm, som vill påstå, att icke denna anstalt skött sig mycket väl och nått mycket stora resultat, som varit välsignelsebringande för vårt land och enkannerligen för jordbruket? Nej, det äro alla ense om. Vad skall då kontrollen tjäna till? Den borde väl finnas för att se till, om det är någon nytta med denna verksamhet, som man vill stödja. Men den nyttan är konstaterad. Det är ingen, som gitter stå upp och säga, att denna anstalt icke är till någon nytta.

Utskottets ordförande sade också, att man måste se till, att staten får största möjliga valuta för sina medel. Men, mina herrar, om man väger den nytta, anstalten vid Svalöv gjort, och den nytta, Weibullsholms anstalt gjort, och ser till vad de uträttat, är det min övertygelse, att i själva verket de penningar, som tilldelats Weibullsholm, bragt mera nytta, än de Svalöv fått. Och redan den omständigheten, att Weibullsholm finns till, är en viss garanti för lantbrukarna — visserligen inte för riksdagsmännen, som herr Sederholm betonade — att det finns nödig konkurrens på detta område.

Det tycks nu vara så, att de herrar, som hålla på Svalöv, ha mycket god benägenhet att övertaga frukterna av Weibullsholms arbete. Är det då någon här i kammaren, som tycker om truster och karteller? Jag för min del anser, att det enda, som driver en verksamhet framåt, är fri konkurrens.

Med hänsyn till dessa synpunkter, ber jag, herr greve och talman, att få tillråda kammaren att icke följa utskottets ärade ordförande och mera som en opinionsyttring avslå förslaget om understöd till Weibullsholms anstalt. Då det är visat, att anslaget är nyttigt, tycker jag det är klokt att icke ställa saken på gemensam omröstning utan säga sin mening så, att alla förstå den, även de, som representera Svalövsbolaget.

Herr statsrådet **Linders**: Herr greve och talman! Sedan lantbrukaren herr Sederholm förklarar sig vilja se även denna fråga ur statssynpunkt och här handla under ansvar som riksdagsman, förklarar borgmästaren herr Rune sig vara beredd att gå in för renodlade jordbrukarsynpunkter. Det är ju en ganska extrem ställning, som herrarna på det viset intaga gentemot varandra. För min del anser jag de olika synpunkterna böra vägas mot varandra.

Jag vill i denna fråga säga, att det är icke om de synpunkter, som här framförts, enkannerligen nu från herr Runes sida, om vikten och betydelsen av det växtförädlingsarbete, som utföres av firman Weibull, som man bör

diskutera, ty på det viset äro vi nog alla jordbrukare eller jordbruksvänner, att vi fullt och helt uppskatta betydelsen av växtförädlingsarbetet för vårt jordbruk. Jag vill icke alls uppställa den frågan, därför att jag anser det fullt klart, att denna verksamhet varit av ofantlig betydelse. Men här föreligger frågan om, i vilken utsträckning staten skall understödja växtförädlingsarbetet.

Under tidernas lopp har staten upprätthållit det praktiskt vetenskapliga arbetet på Svalövsanstalten, och denna institution har också mer och mer utvidgats, tack vare statens anslag. Men att gå direkt därifrån till understödjande av ett enskilt företag, för åtskilliga konsekvenser med sig. Jag anser för min del, att även om staten träder in för att verksamt understödja ett rationellt växtförädlingsarbete, bör den förbehålla sig att strängt bestämma gränserna för denna. Om en enskild anstalt lägger sig till med statsanstaltens metoder för växtförädling och utvidgar sig på de områden, som statens anstalt förut slagit in på, och så en vacker dag kommer i det läge, att den anser affärsrörelsen icke längre kunna bära utvidgningen, utan att anstalten måste ha statsanslag, då kan man ju icke med fog, som herr Andersson i Fältenborg uttryckte sig, säga, att riksdagen »måste träda emellan». Varför måste riksdagen träda emellan, då ett enskilt företag utvidgat sin verksamhet på ett område, som det icke kan ekonomiskt bära upp? Det finns även andra fröfirmor, som använda kvalificerade personer i sin tjänst för utförande av växtförädlingsarbete, och den dag man får reda på, att riksdagen överhuvud taget understödjer växtförädlingsarbetet i vårt land, torde det vara mera än en firma, som pretenderar att få samma förmån. Det är ju dock så, att fröförädlingsfirmorna konkurrera med varandra, och envar som får statsanslag kommer att ligga över de andra i fråga om konkurrensen.

Här talade herr Rune om fri tävlan och fri konkurrens. Hur blir det då med den, när Weibullsholm, som dock ursprungligen är en typisk fröfirma, som har grundats på affärsrättsliga principer och drivits efter dessa, skall fortsätta med hjälp av statsanslag? Det har dock både i följ, då ärendet behandlades i riksdagen, av firman Weibull själv och här i denna debatt framhållits, att det endast gäller en tillfällig hjälp. Jag får säga, att om man endast tänker sig en tillfällig hjälp, så kan det nog vara motiverat att ge en sådan verksamhet som Weibullsholms ett handtag i en kritisk situation.

Jag var icke med om att behandla detta ärende under följåret — jag tillhörde ju då varken riksdag eller regering — men då jag i tidningarna läste, att riksdagen på grund av enskilda motioner beslutat ge firman Weibull utan vidare villkor ett understöd på 100,000 kronor, förvånade detta mig ganska mycket. Ty om man vill hjälpa ett affärsföretag — vilket jag tror i detta fall kunde vara berättigat — så får man väl ändå fråga sig: Är det fråga om en tillfällig hjälp, och hur hjälper man företaget för framtiden? Firman Weibull hade utbrett sin verksamhet mer och mer, inköpt allt flera jordbruksegendomar, delvis till mycket höga pris — det finns ju exempel på, att det betalats ända upp till dubbla taxeringsvärdet — och även i övrigt allt mer och mer utvidgat sin affärs- och växtförädlingsverksamhet. Hela apparaten hade blivit för stor och dyrbar. Detta hade firman icke kunnat göra med egna medel, oaktat dessa, enligt vad utredningen visar, icke ha varit obetydliga — deras årliga vinster ha ju somliga år varit mycket stora — utan de ha måst anlita kredit. Bankerna ha finansierat ett företag, som här svällt ut över sin ekonomiska bärkraft. Om riksdagen skulle bidraga år för år för att upprätthålla detta — 100,000 i följ och 75,000 i år — frågar man sig efter konsekvenserna. Om man lägger ekonomiska synpunkter på denna fråga, bör man söka att få kontakt med vederbörande förlagsgivare, så att affärsföretaget kan bli nedbragt till ett sådan investerat kapitalbelopp,

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Ang.
anslag till
befrämjande
av västför-
äddling m. m.
(Forts.)

som det kan förränta. Nu skall det allmänna ge stora anslag för att de stora summer, som kastats in i detta enskilda företag genom kreditgivning fortfarande skola få höga räntor på sina pengar. Kreditgivarna ha enligt mitt sätt att se även varit medansvariga för den expansion, som fört företaget till dess nuvarande läge.

Herr Rune kunde säga sig beundra, att firman icke fonderar sina inkomster. Är herr Rune beredd att gå in för sådana synpunkter i fråga om affärsföretag, att de, som icke vilja gardera sig för ogynnsamma konjunkturen genom besparingar under gynnsamma tider, då de ibland haft icke blott hundratusentals kronor i vinst utan ännu mera, skola icke blott beundras utan även få ekonomisk hjälp, då för detta sannerligen till konsekvenser, som jag för min del icke är beredd att positivt medverka till. Och för övrigt vill jag säga, att enligt den utredning, som ägt rum, har Weibullsholms ställning under det sista året varit betydligt gynnsammare än året förut, efter vilket riksdagen i fjol beviljade sitt anslag. Firman har ju, som bekant, en utomordentlig försäljningsorganisation och är såsom affärsföretag synnerligen väl organiserat. Den hade således enligt mitt förmenande med den hjälp, den fick i fjol, kunnat vara nöjd.

Jag har dock under ärendets övervägande ifrågasatt, att man kunde tänka sig ett mindre anslag ännu för någon övergångstid. Då här gång på gång betonats vikten av, att detta är endast en tillfällig hjälp, så har man dock kunnat se saken på det sättet, att riksdagen nu ville bereda en övergång tillbaka till de gamla förhållandena, d. v. s. en drift utan statshjälp. När herr Andersson i Fältenborg åberopar mitt uttalande till statsrådsprotokollet därom, att jag själv stått tveksam, om jag skulle gå på en rent negativ linje eller föreslå ett mindre anslag såsom övergång, så vill jag dock säga, att den motiveringen kan icke få lov att utnyttjas för ett anslag på 75,000 kronor, som ju reservanternas förorda.

Jag skall vidare be att få säga några ord om vissa yttranden här i denna debatt. Det har skymtat fram här liksom i den pressdiskussion som föregått frågans behandling i riksdagen, och framför allt i den oerhörda agitation, som drivits för det anslag, det nu är fråga om, att de sakkunnigas utredning och lantbruksstyrelsens yttrande icke skulle vara fullt tillfredsställande och opartiska. Jag anser, att ett sådant påstående är fullständigt oriktigt. Det strider så fullständigt emot det verkliga förhållandet, därom har jag ju själv givit det allra tydligaste vittnesbörd i mitt utlåtande till statsrådsprotokollet, då jag inför utredning och yttrande övervägt, om jag skulle föreslå ett tillfälligt övergångsanslag eller intaga en rent negativ ståndpunkt. Man bör väl dock icke ifrågasätta, att de sakkunniga och myndigheterna skulle undvika att uttala sin verkliga mening om en sak.

Herr Björnsson sade, att konkurrensen skulle vara så nyttig. Jag har varit med i riksdagens andra kammare i många år, och under behandlingen av anslagen till Svalöv minns jag, att man åtskilliga gånger pekade på just Weibullsholm såsom en anstalt, den där vuxit upp och fyllt en stor uppgift utan att behöva statsanslag. Vart skulle det nu ta vägen, om vi skulle inrängera Weibullsholm bland de anstalter, som skulle bli beroende av fortsatt statsanslag?

Nu upprätthåller man kanske ändå, att statsbidraget skall ha tillfällig karaktär. I reservanternas utlåtande, till vilket det här är yrkat bifall, säges det, att det fordras en särskild inspektion av anstalten genom av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga representanter. Härigenom skulle kunna vinnas viss-
het om, att anstaltens verksamhet ledes enligt sunda och från allmänna synpunkter riktiga principer. Och längre ned säga reservanterna, att det också bör ankomma på dessa statsens representanter att granska och yttra sig beträf-

fande priserna å firmans utsädesvaror. Jag vill fråga, om man icke, därest riksdagen gör ett sådant yttrande till sitt, i själva verket träder in icke bara för en tillfällig hjälp åt Weibullsholm utan underskriver ett uttalande, som pekar vida längre framåt.

Den utväg, som herr Björnsson nämnde om, nämligen en fri tävlan om stammarna, så att stammarna från Svalöv skulle utbudjas på den allmänna marknaden, har en gång tidigare försökts och befunnits vara misslyckad.

Herr Björnsson tillät sig också nämna något, som jag måste bestämt reagera emot, nämligen då han i fråga om anställandet av professor Nilsson-Ehle som föreståndare för växtförädlingsanstalten i Svalöv sade, att han önskade sig ännu vara en ung student, som kunde få författa ett studentspex, om hur man utarrenderar professorer. Men detta är intet skämt. Om landets lantmän och målsmännen för deras företag söka anlita de bästa möjliga vetenskapliga krafterna för sitt arbete, är detta, det vill jag ytterligare understryka, icke något skämtande utan ett befrämjande av en verkligt allvarlig uppgift.

Av de synpunkter, jag nu angivit, torde kammaren ha fått en förklaring till den tveksamhet, som gjort sig gällande i mitt uttalande till statsrådsprotokollet. Det må vara en sak för sig, att man då och då utan hänsyn till principerna och konsekvenserna kan vilja gripa in för att hjälpa ett landsnyttigt företag, men riksdagen får ändå vara beredd att se till, att detta icke går för långt. I ett fall som detta har visserligen staten varit med om att skapa en växtförädlingsanstalt vid Svalöv, som har utvecklat sig till en anstalt med världsrykte, och riksdagen har själv gång på gång bidragit till denna utveckling genom att t. o. m. på eget initiativ begära ökat antal filialer. Det må också vara väl berättigat att ge ett sådant handtag, som Weibullsholm fick i fjol, men riksdagen bör också vara beredd att när som helst sluta upp, ty det är dock staten själv, som enligt sakliga grunder bör pröva utsträckningen av de understöd, som kunna lämnas åt enskilda företag.

Herr Elisson: Herr talman! När det gäller att taga ställning till denna fråga, bör man söka se den utan hänsyn till den agitation, vilken ju såväl förra året som detta år varit ganska stark från båda sidor. Men då herr statsrådet säger, att Weibullsholm mycket väl kunde ha klarat sig utan statstjänst, om det icke under kristiden köpt egendom till alltför höga pris, är väl detta ändå icke något riktigt bärande skäl för ett avslag. Ty skulle man tillämpa den principen i fråga om alla de statsinstitutioner, som under kristiden begått stora misstag, skulle det ju bli en väldig revolution.

Man bör väl i stället se saken ur den synpunkten: har firman Weibull för svenskt jordbruk nedlagt så stora förtjänster, att den, då den kommer i svårigheter, förtjänar hjälp från staten? Detta anser jag att den har, och därför anser jag, att man kan ge detta anslag utan sådana betänkligheter, som här framhållits från vissa talare.

Då jordbruksutskottets vice ordförande särskilt framhöll, att det icke skulle vara bra med konkurrens på detta område, förstår jag icke hans synpunkt, ty växtförädlingen är ett så vidsträckt område, att nog behöves konkurrensen, och jag anser icke, att det behöves vara till skada, om man bredvid den anstalt, som staten har, även har andra, som söka driva upp bra sädessorter och främja jordbruket. Och det har ju från båda sidor medgivits, att Weibullsholm på detta område nedlagt stora förtjänster.

Herr Sederholm har framhållit, att det skulle bli svåra konsekvenser, om vi beviljade detta anslag, därför att det t. ex. på djurförädlingens område kunde komma liknande krav. Ja, jag är förvissad om, att herr Sederholm med sin

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.*

(Forts.)

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

praktiska läggning snart skall finna, att det är en väsentlig skillnad, då det gäller förädling av djur och då det gäller förädling av växter. Det sistnämnda kräver mycket större arbete än det förstnämnda.

Jag ber, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till reservationen. Jag hoppas kammaren i år skall följa andra kammarens beslut, så att vi få ett enhälligt uttryck för riksdagens mening.

Herr Bärge: Herr talman! Jag lovar att icke bli långrandig, men jag vill säga några ord som motionär i detta ärende.

Då herr jordbruksministern nyss skämtade litet om det underliga i, att herr Rune förfäktade lantbrukaresynpunkter och herr Sederholm tvärtom, påminde mig detta om ett uttryck, som åtskilliga gånger fällt i andra kammaren och i pressen, nämligen »teaterbönder», ett uttryck, som jag minns, att herr Lindman icke sällan fått höra. Jag trodde icke, att det skulle gå så hastigt, att också jag skulle kunna bli beskylld för att vara en sådan där teaterbonde, vilket jag nu i alla fall genom mitt ställningstagande i denna fråga kanske kan anses ha blivit.

Nu anser jag mig böra säga det, icke minst på grund av en viskning i mitt öra, som jag fick ifrån herr Björnsson och som han i sitt anförande hoppade över, att det är nog icke någon lust att spela teater, som ligger bakom den motion, som är undertecknad av herr Björnsson och mig jämte några andra ledamöter av kammaren. Det är kanske inte så underligt, om man som ledamot av bevillningsutskottet blivit tvingad — i den mån man icke har ärvda eller förvärvade anlag från barnåren och ungdomen, då man gick och slet ute på de magra åkrarna — att syssla något med jordbruksfrågor också. I bevillningsutskottet ha herr Björnsson och jag liksom flera andra haft på vår lott att söka överbevisa talesmännen för jordbruksintresset om, att de vägar, som i allmänhet beträdas av dem för att främja jordbruksnäringen, icke äro de riktiga, nämligen då man vill stödja den genom tullar och liknande åtgärder. Jag har mer än en gång försäkrat, att om man från jordbrukarhåll framkommer med andra förslag, även om de kanske inte skulle vara så alldeles riktiga ur principiell synpunkt, skall man inte sila mygg, då det gäller en stor sak, utan jag åtminstone vill stödja vad som helst, som är rimligt och som kan visas verkligen gagna jordbruket och som icke otillbörligt skadar någon. Jag kan, herr talman, icke finna annat än att detta just är en sådan där åtgärd. Den är icke avsedd att pressa miljoner ur konsumenternas fickor ut till betodlarna eller spannmålsodlarna i riket, utan den verksamhet, som det här är fråga om att stödja, syftar ju till att ur jorden frampressa flera miljoner, och det kan icke skada någon. När jag sett på denna sak, har jag funnit, att de principiella skälen emot ett anslag, som i och för sig kunna vara riktiga och beaktansvärda nog, i detta fall icke böra få vara avgörande. Så pass principryttare vill jag inte vara. Jag är inte rädd för de konsekvenser, som härav kunna följa, ty riksdagen reagerar nog själv, då man kommer till den gräns, där man bör frånga den princip jag nu vill följa.

Jag vill också säga herr jordbruksministern, att jag inte alls blir rädd eller ledsen över att gå honom emot, då jag yrkar bifall till reservationen här, trots att han så kraftigt betonat det rent orimliga i att gå till väga på det sätt reservanterna förorda. Han har nämligen varit vänlig nog att skriva, att han stått och vägt mellan de två ståndpunkterna, och han har funnit starka skäl tala för båda, men så tyckte han i sista stund, att det var något starkare skäl för att icke lämna något anslag. Det gör mig i alla fall glad, att herr jordbruksministern ej på kraftigare sätt i *skrift* har motsatt sig detta anslag. Herr jordbruksministern har nu frågat: »Varför skall man stödja denna privata växt-

förädlingsanstalt? Den har tagit sig för mycket för och går inte i land med det.» Ja, det är väl inte därför utan emedan man anser den utföra en gagnelig gärning, även om den, som jordbruksministern säger, kanske har tagit sig litet för mycket för. Men jag tror, att det finnes en förklaring till sistnämnda omständighet, och jag ber att få läsa upp ett litet citat ur ett uttalande, som är gjort av statskonsulenten Elofson till en av andra kammarens ledamöter och som jag av denne fått tillstånd att andraga. Där pekar herr Elofson just på ett av skälen till att Weibullsholm har utvidgat sin verksamhet, kanske litet mera än man nu på grund av den svåra depressionstiden kan stå ut med. Herr Elofson, som på sin tid var folkhushållningskommissionens föreståndare för dess utsädessektion och således speciellt sysslat med dessa angelägenheter, säger, »att vi främst hava Weibulls åtgärder att tacka för, att just de med avseende på frötillgången kritiska åren kunde överkommas på ett för vårt folk trots allt så föga kännbart sätt, som nu skedde. Firmans oförskräckta och beundransvärt snabba anordnande av betydande fröodling, även av sådana för hushållningen viktiga arter, med vars fröodling avsevärd risk är förenad, bidrog otvivelaktigt i högst avsevärd grad att lindra frönöden både i köksträdgårdarna, odlingstäpporna och på åkern. Genom Weibulls energiska och, såsom jag då var i tillfälle övertyga mig om, med stora kostnader och risker förenade åtgärder, lyckades det även att till landet införskaffa från hans bl. a. i Ryssland befintliga kontraktsodlingar betydande mängder frö av för vårt land mycket värdefulla arter och detta under en tid, då frötillförseln utifrån eljest var praktiskt taget omöjliggjord.» Längre ned uttalas det, att »firma Weibulls chefs upplysningar och rättrådiga anvisningar, då han såsom sakkunnig i utsädesfrågor anlätades av utsädessektionen, underlättade genomförandet av sektionens ofta brydsamma och svåra uppgift». Vidare anföres det, att prissättningen denna tid från Weibullsfirmans sida var mycket resonlig och värd erkännande. Jag tror, att man häri kan finna en rätt godtaglig förklaring till att kanske ramen av det ur affärsmässig synpunkt kloka i någon mån överskridits liksom att nödig konsolidering icke skett. Jag vill då säga, att vi från riksdagens sida gjort åtskilliga ingripanden i stödjande riktning mot företag, som kanske icke gjort sig mera förtjänta därav än vad firman Weibull har gjort. Jag erinrar om de bankstöd o. s. v., som lämnats. Varför skulle man ingripa från riksdagens sida på sätt som då gjordes? Jag kan icke finna annat än att man ville rädda något värdefullt, och därför bröt med en princip trots de faror detta innebar. Ett sådant skäl synes mig också föreliggande här.

Jag tror icke, att vi böra följa herr Hellströms råd, om vi vilja nå det mål herr Hellström syftade till, nämligen att första kammaren skulle bifalla utskottets hemställan. I reservationen angivas en hel rad villkor, som skulle iakttagas, för den händelse riksdagen beslutar att giva anslag. Nu betraktas det ju som en konstitutionell regel, att motiveringen, då kamrarna fatta olika beslut, bortfaller. Jag vill erinra om att ett sådant förhållande inträffade vid frågans behandling i fjol, och efter vad jag vet föranledde detta, att lantbruksstyrelsen betraktade vad som angivits som direktiv såsom bortfallet. Man ansåg sig till och med härigenom hava så stor frihet med hänsyn till vad riksdagen säkerligen menat här, att lantbruksstyrelsen förordade, att Weibullsholm icke skulle erhålla de 100.000 kronor, som genom gemensam votering tillerkänts firman, utan endast en del därav, därför att motiveringen bortfallit och Kungl. Maj:t således skulle hava fria händer. Kungl. Maj:t följde naturligtvis icke den anvisningen utan förfor på det enda sätt, som kunde ske i detta fall. Om nu första kammaren fattar samma beslut som andra kammaren, har dock riksdagen, vilken, som herr Hellström säger, kan befaras i varje fall giva

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

anslaget, knutit vissa villkor vid detsamma. Går första kammaren sin egen väg, hava dessa bortfallit, och då ligger frågan i vida fältet. I så fall är endast ett naket anslag givet.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Herr Nilsson, Nils Anton: Herr greve och talman! Jag har icke förut yttrat mig i denna fråga och har överhuvud taget mycket få gånger yttrat mig denna riksdag. Det är därför jag med en viss förvåning, då jag nu erhåller ordet, finner, att jag mötes med rop på proposition från några av kammarens ledamöter.

Först vill jag säga, att det är med mycket stor besvikelse jag hör landets jordbruksminister på denna för Sveriges jordbruk så viktiga fråga anlägga så verkligt små synpunkter, som de han här anlade. Det är ju känt av alla, på vilken hög ståndpunkt vårt jordbruk står och till vilken grad det har lyckats de vetenskapsmän, som arbeta på förädling av vare sig rotfrukter eller spannmål eller köksväxter, att nå goda resultat. Det är känt, att vi kommit ganska långt på detta område. Om vi då samtidigt erinra oss, på vilken ståndpunkt det svenska jordbruket i detta avseende stod för låt oss säga ett trettiotal år sedan, när Svalöv började arbetet på förädling av det svenska lantvetet, skola vi väl alla medgiva, att vi kommit rätt långt framåt och att nämnda verksamhet har varit till mycket stor nytta för vårt svenska jordbruk. Om detta arbete icke utförts, hade det svenska jordbruket måst gå under, ty vi hade icke lyckats komma undan de stora höjningarna i jordbrukets produktionskostnader. Såväl beträffande löner som maskiner och redskap, konstgödsel och kraftfoder, alltså på alla områden, ha utgifterna i oerhört hög grad stegrats, och det är min tro, att vi härvidlag icke nått toppen. Det är nu kanske ett tjugotal år sedan den kände jordbruksentusiasten i Skåne, Nils Larsson på Dala, en av Rösös lärjungar, en gång i ett föredrag yttrade, att han ansåg, att det icke fanns någon gräns för våra sädesslags avkastningsförmåga eller att i varje fall denna gräns låg mycket högt, och han trodde för sin del vid den tidpunkten, att gränsen för vete låg vid ungefär 35 deciton per tunnland. Vid den tiden hade man icke lyckats inväga högre resultat av den skånska veteodlingen än omkring 18 deciton eller i bästa fall kanske 20 deciton per tunnland. Nu har man lyckats inväga 27 deciton per tunnland — det är den högsta siffra jag kunnat konstatera — detta tack vare de förädlingsarbeten, som utförts vid Svalöv och vid Weibullsholm. Enligt min övertygelse kan knappast någon påstå, att man kan skönja den gräns, som här utgör maximum, liksom jag även är övertygad om, att ingen kan säga, när vi nå denna gräns, om en sådan överhuvud taget finnes. Det är från dessa synpunkter som jag vill se föreliggande fråga, och då förefaller det mig bra litet framsynt att tala om att Weibullsholm utvecklat sig på det och det sättet, kanske köpt för dyra egendomar och därigenom företagit en expansion, som varit förlustbringande för firman och som kanske kommer att göra det omöjligt för den att upprätthålla förädlingsverksamheten. Herr jordbruksministern säger för resten också, att Weibullsholms ställning dock är gynnsammare i år än förra året. Ja, men om så är förhållandet, är väl detta en ytterligare anledning att tro, att det här ifrågasatta anslaget skall komma växtförädlingen vid Weibullsholm till godo, eftersom den då icke kommer att behövas för att konsolidera firmans affärer. För övrigt är detta tal om, att anslaget icke skulle komma växtförädlingen till godo, fullkomligt obegripligt för mig, ty att växtförädlingen skall fortsättas, är ett villkor för anslaget. Den kommer också att upprätthållas. Hur det går, om anslaget vägras, är en annan sak, och därpå skall jag icke inlåta mig. Dock synes det mig, som om svårigheterna kunna bli oövervinnerliga.

Nu har som bekant Weibullsholm lyckats att i ganska stor utsträckning framställa verkligt goda sorter både vad kärnavkastningen och vad kvalitetsvikten beträffar. Jag vill endast erinra om vad det betyder, att t. ex. standardvetet väger 3 à 4 skålpund holländskt mer än någon annan svensk vete-sort för närvarande. Vi ha ofta i Skåne ogynnsamma skördeförhållanden för vetet, varigenom dess normalvikt ofantligt nedpressas. och det är en betydlig skillnad för jordbrukarna, då man kommer så långt ned som till 120, 121, 124 skålpund holländsk vikt, varvid det vete, som väger ett par, tre skålpund mera, kan säljas till kvarnarna, medan det andra får användas till foder. Var och en förstår, vad detta skall betyda.

Jag skall inte vidare ingå på i vad mån firman Wiebull är överlägsen Svalöv i detta nu, därför att det icke har den minsta betydelse. Det tager nämligen många tiotal år att framdriva dessa sorter, och om Weibullsholm nu ligger över, kan det mycket väl hända och är kanske även troligt, att Svalöv med de förändringar beträffande chefskapet och annat, som nu vidtagits, om något tiotal år ligger över Weibullsholm. Sådant är endast till fromma för det svenska jordbruket och därför enbart att glädja sig åt. Nu har man emellertid även vid Weibullsholm upptagit en annan förädlingsverksamhet, som icke närmast går ut på att öka avkastningen av det sädeslag det gäller utan fastmera att giva det en helt annan karaktär, än det hittills haft. Det är här fråga om den svenska rågen, och det är lätt att förstå, vilken betydelse detta har, då den svenska rågodlingen är så omfattande, att den till tre fjärdedelar täcker den svenska konsumtionen. Det gäller, som alla veta, att få denna korsbefruktade växt att bli självbefruktande. Det är ett ofantligt tidsödande och mycket tålamodsprövande arbete, som utföres av docenten Heribert-Nilsson, en person, som jag inom parentes sagt anser vara lika framstående som professor Nilsson-Ehle. Det är hans avsikt att göra rågen självbefruktande. Jag vet inte alls, hur det går till. Jag har sett på detta, men därav blir man ungefär lika klok som förut. Det står tusentals rågstånd i rader, omlindade med vattentätt papper för att hindra befruktning utifrån. Jag vet endast, att om arbetet lyckas, kommer det att betyda oerhört mycket, då man därigenom kan få detta sädeslag att befrukta sig oberoende av väderleksförhållandena under blomningstiden. I vårt land med dess ofantligt skiftande väderleksförhållanden, har detta ännu större betydelse än i andra länder. Det har också, som jag nyss antydde, stor betydelse därför, att rågodlingen är så utsträckt från söder till norr i vårt långa land.

Jag skulle nu, herr greve och talman, kunna sluta med dessa ord, men jag skall be att helt kort få beröra även vad de sakkunniga hava sagt och kanske också vad vissa av de föregående talarna anført. Från den synpunkt, som jag nu har anlagt på detta spörsmål, förefaller det mig, som om de sakkunniga varit något litet kortsynta. Man säger nämligen, att staten icke lär ha anledning att understödja Weibullsholmsanstalten i vidare mån än densamma utför något arbete utöver det vid statens egen anstalt. Jag tycker, att det är fullkomligt oförståeligt, att de sakkunniga, med tanke på jordbrukets nytta av denna verksamhet, skulle kunna göra ett dylikt uttalande. Det innebär ju, att anstalten endast skulle få anslag, ifall den nått längre än Svalövsanstalten, men icke annars. När vi nu veta, vilken tid det tager från det dessa arbeten börjat grundläggas och till dess de kunna lämna påvisbara resultat, förstår man hur litet framsynt ett sådant uttalande är. Vidare säges det, att »det måste föreligga förädlingsresultat antingen vunna på andra områden än dem statens förädlingsanstalt bearbetar eller också i nationalekonomiskt värde väsentligt bättre än de vid statsanstalten framkomna». Nu föreligger det ju resultat, som i nationalekonomiskt avseende äro åtskilligt mer värda än de som vid statens anstalt frambragts. Jag vill endast erinra därom, att man hittills genom stan-

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
äddling m. m.
(Forts.)

dardvetet möjliggjort en ökning i det svenska jordbrukets årliga avkastning. som beräknats till 2,343,750 kronor. Men det utföres ju vid Weibullsholm ytterligare förädlingar av standardvetet, och man söker åstadkomma nya korsningar mellan standardvetet och andra vetesorter, vilka giva gott hopp för framtiden. Jag är mycket väl underrättad därom, och jag har själv varit och sett på dessa arbeten. Jag är intresserad av detta vetenskapliga arbete både i Svalöv och Weibullsholm, ty jag förstår, vilken betydelse det har för det svenska jordbrukets förmåga att hålla sig uppe i den framtida svåra konkurrensen, särskilt med den utländska veteproduktionen. Jag vet, att det svenska jordbruket är tillspillogivet, om icke denna möjlighet funnes att upparbeta kärnavkastningen hos våra sädesslag, och jag vet, att detta mål kan nås genom de grundliga vetenskapliga förädlingsarbeten som pågå. Därigenom kan man få ett strå att bära mera kärna, och samtidigt som man söker göra avkastningen större, minskar man strålängden och försöker få strået styvare. Då jag sett detta, förstår jag, att det är av ofantligt stor betydelse för jordbruket. Det är därför jag ställt mig på denna sida i den stora fråga, som föreligger, och det är inte alls av den anledning, som herr Sederholm här antydde, då han yttrade, att det skulle hava drivits en agitation här i riksdagen. Han antydde ganska öppet, såvitt jag kunde förstå, att det inte var våra egna tankar, som vi motionärer här uttalat, utan det var någon annans. Jag vill dock säga herr Sederholm, att när jag gör någonting här i riksdagen, gör jag det av egen övertygelse. Men från den synpunkt, som herr Sederholm företräder, är det ju så, att när ett par enkla bönder här motionera, är det inte deras egna åsikter, som komma fram — det är självklart! Men jag är bonde, det är icke han, och jag opponerar i denna min egenskap mot dessa herr Sederholms insinuationer.

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet yttrade nu, att han befarade, att det kunde komma en tredje firma och även den vilja ha anslag. Men var finns denna tredje firma, som med samma skäl som Weibullsholm verkligen kan göra anspråk på ett dylikt anslag? Någon sådan firma finns icke i vårt land och finns icke, såvitt jag vet, i något annat land heller. Det är min uppfattning, att dessa två företag dock äro tämligen enastående i hela världen på växtförädlingsens område.

Utskottets ärade vice ordförande, professor Hellström, ville i det kammarens beslut, som om en stund kommer att fattas, inlägga någonting annat än vad det i verkligheten innebär. Han säger, att ett förstakammarbeslut i enlighet med utskottsförslaget skulle innebära, att regeringen till kommande år hade att taga hänsyn till något annat än kamrarnas samstämmigt fattade beslut. Jag vill dock säga, att ett förstakammarbeslut i den riktning, som utskottets vice ordförande önskade, är ett avslag och ingenting annat — det är ett rent avslag på framställningen om anslag, och jag måste från jordbrukarsynpunkt på det högsta beklaga, om beslutet blir sådant.

Herr greve och talman! Jag skall icke längre upptaga tiden med mitt inlägg i denna debatt, utan jag ber att få instämma i herr Anderssons i Fältenborg yrkande om bifall till den reservation, som han m. fl. avgivit.

Herr **Rune**: Blott en enda liten replik. Herr jordbruksministern vände sig mot mig — han strök för övrigt under den anmärkning han riktade mot mig genom att rätt betydligt höja tonen, då han gjorde den — och sade, att jag hade på något vis uttalat ett gillande av att firman Weibull icke hade konsoliderat sig, och han frågade, om jag tyckte, att det vore något att berömma, att icke affärsföretag konsoliderade sig i den goda tiden, när de gjorde vinster. Jag ber att få säga herr statsrådet, att jag fällde detta uttryck med anledning av att herr Sederholm talade om att Weibullsholm hade gjort stora vinster på en viss gren av sin verksamhet. Meningen med herr Sederholms yttrande var

naturligtvis, att därför behöfve firman icke något understöd. Då anmärkte jag, att firmans innehavare hade nog icke gjort som många andra skulle hava gjort, stoppat dessa vinster i egna privata fickor, utan de hade uppoffrat dessa vinster för allmännyttiga vetenskapliga forskningar och av den anledningen icke kunnat konsolidera sig, som de annars skulle ha kunnat göra. Det tycker jag nog är en riktig logik, och det överensstämmer fullständigt med min rättskänsla, att när ett privat affärsföretag, som utövar en mycket gagnande samhällelig verksamhet, förtjänar pengar, företaget sedan uppoffrar kanske större delen därav på vetenskapliga forskningar för att i fortsättningen kunna gagna det allmänna. Men följden blir då naturligtvis, att företaget icke kan konsolidera sig, som det annars skulle hava gjort. Detta tycker jag är ett mycket starkt skäl för bifall till reservationen.

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Herr Winberg: Herr talman! Då man här litet var uppträtt såsom sakkunnig, må det tillåtas mig att säga några ord, ehuru det naturligtvis icke skall falla mig in att uppträda som sakkunnig på detta speciella område.

Jag skulle vilja säga några ord ur synpunkten av spörsmålet om statens ställning till enskilda företag och konsekvenserna av att man på ett eller annat sätt engagerar sig i sådana. Om jag då härvid först borteliminera vad som förekommit både i pressdebatten och kanske också i någon mån vid behandlingen här i riksdagen och som någon har karakteriserat såsom resultat av att den Weibullska skrivmaskinen under den senare tiden varit i livlig verksamhet, återstår såsom egentligt faktum, att det här är fråga om ett företag, som i viss mån konkurrerar med ett statens företag av liknande art. Man skulle då kunna för det första tycka, att det är litet för mycket begärt, när man kommer och vill ha särskilt understöd åt företag, som i alla fall i viss mån konkurrera med liknande statsföretag, och det blir så mycket mera förvånande, om det gäller ett företag, vars ekonomiska ställning har varit sådan, att det icke skulle behövt komma i några finansiella svårigheter, därest man hade begränsat sig till ett verksamhetsområde, som hade stått i proportion med de ekonomiska möjligheterna, jag undrar — och det är egentligen det jag ville, att herrarna skulle tänka på — vilka konsekvenser det överhuvud taget medför, om i sådana fall, där det visar sig, att ett företag har inlåtit sig i alltför vidlyftiga transaktioner — icke hållit sig inom ramen för vad som kan anses vara en sund ekonomisk affärsverksamhet — och en vacker dag mer eller mindre kommer på ekonomiskt obestånd, staten alltid är villig att träda in och säga: »Ja, vi måste naturligtvis lämna hjälp här; vi beklaga visserligen, att ni varit så ekonomiskt oförsiktiga och att det varit litet kristidsfasoner i edra affärer, men naturligtvis är det statens skyldighet att här träda emellan.» Jag frågar: Kan det bliva uppmuntrande för sund ekonomisk affärsverksamhet här i landet? Är det icke i själva verket en indirekt uppmaning att överhuvud taget icke fästa sig så noga vid hur ett dylikt företag utvecklar sig? Och jag undrar, om det är statens uppgift att vare sig direkt eller indirekt uppmana till något dylikt.

Men det är också en annan sak härvidlag. Herr Rune talade om hur nödvändig konkurrensen är. Herr jordbruksministern har något berört den frågan, men jag vill också något trycka härpå. Hur blir det egentligen med rättvisan från statens sida, ifall man under förhållanden sådana, som de här nu föreliggande, lämnar ekonomiskt understöd åt ett av de stora privata företagen? Hur skola de andra privata företagen då känna sig, vilka kanske förut varit underlägsna och nu bli det i ännu högre grad, på grund av att detta stora företag får en särskild handtryckning från statens sida för att hålla sig uppe. Kan det vara ägnat att åstadkomma en sund och riktig konkurrens? Är det icke sna-

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädlning m. m.

(Forts.)

rare ägnat att även på det området verka fullkomligt förryckande? Åtminstone förefaller det mig, som om detta skulle bli fallet.

Herr Bärge anförde enligt min mening en något egendomlig motivering, varför han varit med om denna framställning. Så vitt jag fattade honom rätt, ansåg han, att detta anslag skulle vara något slags plåster på jordbrukarnas hjärta, därför att de icke i den utsträckning de själva önskade hade fått sina önskemål beträffande tullarna beaktade. Jag får lov att säga, att man använder långsökta argument. Jag vill visserligen icke alltid utdöma, att man använder plåster, men nog får man vara försiktig, så att man icke anbringar plåstret på fel ställe, där det verkar i alldeles motsatt riktning mot vad man tänkt sig. Det förefaller mig, som om det vore fara för att det blir så, om man använder den motiveringen för det anslag, som här är ifrågasatt.

Jag anser sålunda, herr talman, att ett sådant anslag, som i motionen påyrkats, icke är av behovet absolut påkallat, därför att det är icke fråga om att detta företag annars kommer att nedläggas, utan det gäller bara, att företaget blir ekonomiskt litet mindre givande för det familjebolag eller vad det är för en institution, som innehar detsamma, än vad man på det hållet finner önskvärdt. Under sådana omständigheter och då jag anser, att ett dylikt statsunderstöd, med hänsyn till detta företags ställning i förhållande till statens liknande institutioner, skulle innebära, att man från statens sida fullständigt motarbetade statens egna intressen, samt då jag vidare anser, att ett dylikt anslag skulle medverka till att undergräva känslan för betydelsen av, att även de enskilda affärsföretagen måste hållas inom naturliga och riktiga gränser och icke ge sig ut i alltför stora vidlyftigheter, finner jag det sålunda ur mer än en synpunkt riktigast, att ansluta sig till utskottets förslag, till vilket jag, herr talman, hemställer om bifall.

Herr Trygger: Herr talman! Endast några ord! För min del har jag vid nästan alla tillfällen, då det har ifrågakommit att understödja enskilda, ställt mig avvisande, ty liksom jag vill, att de enskilda skola få vara fria från statens förmynderskap, vill jag också, att de skola själva taga riskerna av sin verksamhet. Men å andra sidan finns det fall, där jag anser, att man i landets intresse och här speciellt i jordbrukets intresse bör göra ett undantag. Jag har efter noggrant övervägande av vad som i detta ärende förekommit kommit till det resultatet, att det skulle vara skadligt, om man vägrade det understöd till Weibullsholm, som här är ifrågasatt, och jag kommer för min del att rösta för reservationen.

Herr Nilsson, Nils Anton: Herr greve och talman! Jag har här i min hand en skrivelse, och för att icke herr Winberg skall stanna i den tron, att det är den Weibullska skrivmaskinen, som varit i verksamhet, skall jag meddela, att den utgör svar på ett brev av den 22 maj från en ärad ledamot av medkammaren till skrivelsens undertecknare. Skrivelsen är undertecknad Uppsala den 23 maj 1925 av A. Elofson, statskonsulent. Denne säger först, att han beklagar, att hans svar, med bristande tillgång på tid och material för avgivandet därav, icke kan bli uttömmande. Då emellertid herr Bärge ur samma skrivelse citerat ungefär detsamma, som jag tänkt göra, skall jag icke trötta kammaren med ett återupprepande.

De rader som citerats ge ett belägg för det ringa värdet av det påstående, som gjorts från regeringsbanken och från annat håll här i debatten, att Weibullsholms utvidgning genom inköp av jordegendomar skulle hava skett i spekulationsssyfte. Detta har helt enkelt i mycket avsevärd grad skett endast i den vällovliga och goda avsikten att tillförsäkra landet dess fröbehov. Att Weibulls hava fått betala dessa gårdar synnerligen dyrt, beror i många fall

därpå, att de måst köpa gårdar, som varit lämpliga för fröodling, och säljarna givetvis icke varit dummare, än att de kunnat utfundera detta, och därför ha de begärt höga priser för dem. Firman har vidare varit hänvisad till sådana egendomar, där det funnits magasin, som med jämförelsevis ringa kostnader kunnat omändras till frömagasin, torckerier, renserier och sådant, och även därför ha priserna blivit höga. Att dessa pris, såsom uppgivits, skulle hava pressat upp priserna på de skånska jordegendomarna, är fullständigt utslutet.

För övrigt tycker jag, herr greve och talman, att man egentligen har anledning att nu nedlägga denna strid. Den gagnar säkert icke det svenska jordbruket och ingen annan heller, icke ens Svalöv.

Herr Luterkort: Jag har deltagit i detta ärendes behandling inom jordbruksutskottet, och jag har till utskottets betänkande fogat en reservation utan motivering. Jag känner mig därför manad att med några få ord här i kammaren motivera den ståndpunkt, som jag intagit, då jag för min del har hemställt, att riksdagen måtte bifalla de motioner, som väckts om anslag till Weibullsholm.

Om man har varit okunnig i detta ärende, vilket jag gärna erkänner att jag förut varit, så har det icke saknats material för att under de senaste veckorna sätta sig in i ärendet. Jag kan säga, att det har haglat lika mycket argument på den ena sidan, som skrivelser och broschyrer på den andra, så att nog har man haft tillfälle att i någon mån sätta sig in i ärendet.

Jag vill också i likhet med herr Hellström stryka under, att det är fullkomligt obestrifft, att den verksamhet, som bedrivs av ifrågavarande enskilda firma, är av *synnerlig* betydelse såväl nationalekonomiskt som i andra avseenden ur jordbrukets synpunkt. Detta är även vitsordat av regeringen, och det bör, som jag sade, här strykas under. Det är också vitsordat, och det anser jag även vara av synnerlig betydelse, att detta arbete — jag menar uteslutande det vetenskapliga arbetet — på vissa punkter har *överträffat* den verksamhet, som bedrivits vid Svalöv. Det har med andra ord givits ett vetenskapligt tillskott från Weibullsholm, som nu förefinnes och som vi icke kunna taga bort. Därmed har jag haft den givna utgångspunkten för min ståndpunkt. Den huvudsakliga grunden för mig att intaga den ståndpunkt, jag valt, är, att här synts mig gälla bevarandet av ett *kulturvärde* av så speciell art, att riksdagen, då det också vitsordats, att detsamma kan vara satt på spel, rent av *icke har rätt* att underlåta att träda stödande emellan. Det har även ifrån regeringshåll vitsordats, att det är svåra tider för verksamhetens bedrivande.

Ser man nu i kulturvärdets bevarande en huvudsak, kan det icke vara riktigt att, såsom herr Sederholm och som herr statsrådet här gjort, åberopa, att det också från annat håll kunde komma att framställas liknande anspråk. I anledning av att herr Andersson i Fältenborg yttrat, att riksdagen måste träda emellan, frågade herr statsrådet, om jag icke missminner mig: »*Varför måste riksdagen träda emellan?* Det kan ju då komma en massa andra firmor, som driva liknande verksamhet och som kunna hava samma anspråk» o. s. v. Jag menar, att den utgångspunkt, jag tagit, i och för sig utgör en tillräcklig grund för att riksdagen bör liksom i övrigt, då det gäller att tillvarataga kulturvärden, träda emellan.

Herr statsrådet invänder, att denna motivering icke kan få utnyttjas för att begära ett så stort anslag som 75,000 kronor. Det ligger ju någonting i detta, och jag får säga, att jag under utskottsbehandlingen just med utgångspunkt från departementschefens motivering helst velat komma till, att man skulle kunna stödja ett förslag om ett något mindre anslagsbelopp än

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)

som motionärerna ifrågasatt. Departementschefens motivering har direkt och positivt pekat hän på, att ett stöd skulle givas men icke att det skulle bli just sistnämnda belopp. Men av rent taktiska skäl, då läget i detta fall var sådant, att det icke fanns utsikt att få något annat än antingen det belopp, som påyrkats, eller icke något alls, har det icke för mig funnits något val i detta avseende.

Jag vill också tillägga, att jag och den kamrat från andra kammaren, som anslutit sig till samma reservation som jag, ha haft även den synpunkten — det måste vi från den utgångspunkt, som jag här har anlagt — att det icke är bra med den nuvarande organisationen för det vetenskapliga växtförädlingsarbetets bedrivande med denna sammankoppling med enskilt affärsintresse. En dylik organisation kan icke vara lycklig. Men vi ha också fått fullkomligt klart för oss — jag tror, att ingen i utskottet härvidlag svävade i ovisshet — att vi icke för närvarande kunna komma från denna organisationsform. Vi måste räkna med den åtskilliga år framåt, och då ha vi icke heller kunnat anse det vara rätt att gentemot Weibullsholm åberopa denna sammankoppling av affärsintresse och vetenskaplig verksamhet, som de facto förekommer såväl vid Weibullsholm som vid Svalöv.

Herr Winberg talade om sund och osund konkurrens. Gentemot detta vill jag endast erinra att jag och min medreservant ju i detta fall måst bortse från affärsverksamheten och endast hållit oss till frågan om det vetenskapliga arbetet. Beträffande detta åter har det varit oss omöjligt att betrakta frågan om konkurrensen på samma sätt som utskottets ärade vice ordförande.

Slutligen vill jag säga, att jag förstod icke i utskottet och jag förstår icke heller här i dag, när man gör denna skillnad mellan sättet att se saken såsom jordbrukare och såsom riksdagsman. Är det så, att det finns verkliga skäl att skydda dessa vunna vetenskapliga resultat, då synes det mig icke blott vara en rättighet för en riksdagsman, som skall tillvarataga jordbrukets intressen, utan väl snarare en skyldighet att rösta för ett sådant anslag som detta.

Med dessa ord ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den av herr Andersson i Fältenborg avgivna reservationen.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Andersson i Fältenborg m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Andersson, Elof*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 71, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Andersson i Fältenborg m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes omröstningen på det sätt, att

efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser; och befanns därvid, att flertalet röstade för nej-propositionen.

*Ang.
anslag till
befrämjande
av växtför-
ädling m. m.
(Forts.)*

Föredrogos ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Finland avslutad konvention rörande renar i gränssområdena m. m.;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 9 maj 1925 mellan Sverige och Finland angående renar i gränssområdena; samt

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöts att handläggningen av återstående ärenden på föredragningslistan skulle uppskjutas till ett annat sammanträde.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 261, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, angående löne- och pensionsreglering för befattningshavare vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet ävensom åtskilliga i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 300, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för befattningshavare vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, i vad avser punkterna IV och V i föredragande departementschefens hemställan.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets memorial nr 24, angående arvode åt juris licentiaten H. Sundberg, vilken inom utskottet biträtt vid behandlingen av viss fråga; samt

sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial nr 11, med förordande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 4 i anledning av väckta motioner rörande förhöjning av livräntor enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 1,50 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Söndagen den 31 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 264, i anledning av väckta motioner angående utredning om och ändring i gällande avtal och uppgörelser av ekonomisk innebörd mellan staten och Stockholms stad;

nr 265, i anledning av väckta motioner om åvägabringande av en överenskommelse mellan staten och Stockholms stad angående ökat bidrag från stadens sida till vägar och parker å Djurgården i Stockholm;

nr 267, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1925—1926 för viss personal inom den civila statsförvaltningen;

nr 268, i anledning av väckt motion om anslag till folkliga musikskolan i Arvika;

nr 269, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till de kommunala mellanskolorna m. m. jämte vissa i ämnet väckta motioner;

nr 270, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till grunder för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1925—1926 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster;

nr 271, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring för viss personal vid livrustkammaren;

nr 272, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring åt nordiska museets personal;

nr 273, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag under riksstatens åttonde huvudtitel till tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare;

nr 274, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag under riksstatens åttonde huvudtitel till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst;

nr 275, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättande av medel från reservationerna å anslaget till uppehållande av försäkringsinspektionens verksamhet för upprättande vid Stockholms högskola av en professur i försäkringsmatematik och matematisk statistik;

nr 278, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställningar rörande anslag till högsta domstolen och regeringsrätten;

nr 279, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar rörande provisorisk löneförbättring för reservstatspersonalen samt i fråga om anslagen till arméns och marinens reservstater;

nr 280, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1925—1926 till kommerskollegium samt de under kollegium lydande myndigheter och kårer jämte i ämnet väckta motioner;

nr 281, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till avtal mellan å ena sidan staten och å den andra envar av städerna Stockholm och Göteborg rörande nämnda städers övertagande av hela sin sinnessjukvård; samt

nr 282, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om återbetalning av tillfälliga lånemedel.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Schedin* från den 2 nästinstundande juni till riksdagens slut.

Anmälades och bordlades

andra lagutskottets memorial nr 39, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande andra lagutskottets utlåtande nr 33 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m., dels ock i ämnet väckta motioner; samt

andra särskilda utskottets memorial nr 6, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning av andra särskilda utskottets memorial angående avlöning åt dess kanslipersonal och vaktmästare.

Vid föredragning av konstitutionsutskottets memorial nr 24, angående arvode åt juris licentiaten H. Sundberg, vilken inom utskottet biträtt vid behandlingen av viss fråga, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs och lades till handlingarna sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial nr 11, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 4 i anledning av väckta motioner rörande förhöjning av livräntor enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8,04 e. m.

In fidem
Lode Wistrand.

Måndagen den 1 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Föredrogs och lades till handlingarna andra lagutskottets memorial nr 39, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande andra lagutskottets utlåtande nr 33 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Vid föredragning av andra särskilda utskottets memorial nr 6, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning av andra särskilda utskottets memorial angående avlöning åt dess kanslipersonal och vaktmästare, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8,04 e. m.

In fidem
Lode Wistrand.
